

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 20/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Knopom, advokátska kancelária, Krmanova 1, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Košice II č. k. 2 T 50/2022 zo 17. októbra 2022, ako aj uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 Tos 93/2022-1285 z 31. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 13. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 50/2022 zo 17. októbra 2022 a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Tos 93/2022-1285 z 31. októbra 2022. Požaduje ďalej, aby boli obe uznesenia zrušené a okresnému súdu sa prikázalo prepustiť sťažovateľa neodkladne z väzby. Domáha sa ďalej priznania finančného zadostučinenia v sume 10 000 eur spoločne a nerozdielne od okresného súdu a krajského súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu, ako aj náhrady trov konania spoločne a nerozdielne od okresného súdu a krajského súdu na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti nálezu.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. Uznesením vyšetrovateľa z 31. marca 2022 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin sprenevery podľa § 213 ods. 1, ods. 2 písm. c) a ods. 4 písm. a) v súbehu so zločinom marenia konkurzného a vyrovnávacieho konania podľa § 242 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že pri výkone funkcie správcu konkurznej podstaty nepostupoval s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami úpadcu, pričom mal uprednostňovať svoje vlastné záujmy pred spoločným záujmom všetkých veriteľov.

4. Uznesením sudkyne pre prípravné konanie okresného súdu č. k. 5 Tp 20/2022 z 8. apríla 2022 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s účinnosťou od 6. apríla 2022 o 9.00 h s tým, že nie je možné účel väzby nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka.
5. Prokurátor 4. októbra 2022 podal na sťažovateľa obžalobu. Samosudca okresného súdu následne nariadil termín výsluchu sťažovateľa pre účely rozhodnutia o ďalšom trvaní jeho väzby na 17. október 2022.
6. Uznesením samosudcu okresného súdu č. k. 2 T 50/2022 zo 17. októbra 2022 bol sťažovateľ podľa § 238 ods. 4 v spojení s § 76 ods. 3 a § 72 ods. 1 písm. e) z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ponechaný vo väzbe s tým, že sa väzba dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahrádza a žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby písomným sľubom sa zamietla.
7. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ bezprostredne po jeho vyhlásení sťažnosť.
8. Uznesením krajského súdu č. k. 7 Tos 93/2022-1285 z 31. októbra 2022 bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť podaná sťažovateľom zamietnutá. Uznesenie bolo obhajcovi sťažovateľa podľa rukou písanej poznámky doručené 10. novembra 2022.
9. Podľa konštatovania krajského súdu sťažovateľ po vyhlásení uznesenia okresného súdu, jeho odôvodnení a po poučení o možnosti podať opravný prostriedok podal do zápisnice o verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú napriek dostatočnej časovej možnosti bližšie písomne nezdôvodnil.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Uznesenie okresného súdu vykazuje známky arbitrárnosti a vágnosti, bez zamerania sa na konkrétne okolnosti, ktoré by boli spôsobilé byť legitímnymi väzobnými dôvodmi. Existencia relevantného väzobného dôvodu (okrem hrozby vysokého trestu) nie je daná už od počiatku trestného konania. Podľa názoru okresného súdu dôvod tzv. útekovvej väzby má byť daný samotnou osobou sťažovateľa, jeho osobnými pomermi, ako aj povahou trestnej činnosti, a to v kombinácii s hrozbou vysokého trestu.
11. Konkrétne ide o to, že sťažovateľ je emočne nestabilnou osobou labilnou v prispôsobivosti s uvoľneným brzdovým systémom a so sklonom k ľahkovážnym a nezodpovedným prejavom, ale aj so sklonom k užívaniu alkoholických nápojov a k patologickému hráčstvu. Žije dlhodobo s manželkou a deťmi v byte svokrovcov, avšak bez písomnej zmluvy o nájme len na základe ústnej dohody, je nezamestnaný a nemajetný.
12. Sťažovateľ k týmto dôvodom uvádza, že naozaj nie je vlastníkom bytu, v ktorom býva s rodinou, a nie je ani prihlásený na trvalý pobyt na tomto mieste administratívnym spôsobom. Mimo trestnej činnosti kladenej mu za vinu obžalobou žil doteraz riadnym a rodinne usporiadaným životom, pričom má veľmi silné citové väzby k rodine (najmä k deťom). Napriek vedomosti o začatí trestného stíhania mal k dispozícii podstatný časový interval pred vzatím do väzby, no napriek tomu nerealizoval žiadne kroky signalizujúce snahu o skrývanie sa, resp. o útek do zahraničia. Nie je majiteľom žiadnej nehnuteľnosti v zahraničí a neexistujú ani jeho žiadne preukázateľné väzby so zahraničím, ktoré by zakladali riziko úteku. Nepopiera, že navštevoval

kasíno, ale v momentálnej situácii v rámci svojej nemajetnosti nie je namieste dôvod obávať sa takéhoto správania. V opačnom prípade je možné uložiť mu primerané obmedzenie zákazom návštev takýchto miest. Skutočnosť, že je nielen liečený ako psychiatrický pacient, ale naozaj po dlhú dobu bol hospitalizovaný v liečebnom ústave z dôvodu psychiatrického ošetrovania, nemôže znamenať vyhybanie sa trestnému stíhaniu, pretože by to bolo spochybňovaním jeho práceneschopnosti a záverov odborných vyšetrení vysokošpecializovaného ústavu bez konkrétnych skutočností a odborných nálezov. Zdravotný stav mu nemôže byť na ťarchu a nezadáva príčinu väzobných dôvodov. To isté platí o znalcom konštatovanej údajnej labilitate, emočnej nestabilite a prípadných závislostiach. Okresný súd odmietol návrh sťažovateľa vypočuť jeho manželku a svokru, ktoré by dosvedčili, že do vzatia do väzby sa trvalo zdržiaval v byte patriacom svokrovcom, kde je i naďalej s ich súhlasom oprávnený bývať. Nemôže preto obstať argument okresného súdu, podľa ktorého nemá stále bydlisko. Okresný súd sa s týmto návrhom na doplnenie dokazovania nevyporiadal a odmietol ho vykonať bez uvedenia dôvodu.

13. Možno urobiť záver, že žiaden z argumentov okresného súdu (okrem hrozby vysokého trestu) nemá oporu v reáliách, resp. takú relevanciu, príp. intenzitu, aby spĺňal náležitosti väzobného dôvodu.

14. Krajský súd v odôvodnení uznesenia o zamietnutí sťažnosti len vágne uviedol, že okresný súd nepochybil, keď dospel k záveru, že dôvody útekovkej väzby trvajú, resp. že postupoval správne, keď sťažovateľa ponechal vo väzbe, nezistiac možnosť nahradenia väzby. Ďalej bez konkrétnej argumentácie uviedol, že dôvody útekovkej väzby s poukazom na hrozbu vysokého trestu trvajú a plynutím času neboli zoslabené.

15. Sťažovateľ zdôrazňuje, že k hrozbe vysokého trestu nepristúpil žiaden iný relevantný dôvod opodstatňujúci väzbu. Všeobecné súdy napriek tomu však špecifikovanými arbitrárnymi uzneseniami, ktoré z hľadiska odôvodnenia nespĺňajú štandardy v zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, porušili právo sťažovateľa na jeho osobnú slobodu.

16. Rozhodovanie krajského súdu o závažnom zásahu do ústavou garantovaného práva sťažovateľa na osobnú slobodu trvalo v zmysle zápisnice o neverejnom zasadnutí krajského súdu 10 minút, čo samo osebe svedčí v prospech argumentu o arbitrárnosti a nedôvodnosti uznesenia krajského súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Na prerokovanie tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 50/2022 zo 17. októbra 2022, nie je daná právomoc ústavného súdu.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je

príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

20. Proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci sťažnostného (opravného) konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľ právo podať sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu ako riadny opravný prostriedok aj využil.

21. Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu krajského súdu č. k. 7 Tos 93/2022-1285 z 31. októbra 2022. Túto časť ústavnej sťažnosti treba považovať sčasti za neprípustnú (vo vzťahu k námietkam sťažovateľa v bodoch 10 až 15) a sčasti za zjavne neopodstatnenú (vo vzťahu k námietke sťažovateľa v bode 16).

22. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

23. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

24. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

25. Z pohľadu ústavného súdu treba za rozhodujúcu okolnosť považovať tú skutočnosť, že podľa konštatovania krajského súdu sťažovateľ, zastúpený v trestnom konaní obhajcom ako kvalifikovaným právnym zástupcom, do zápisnice o verejnom zasadnutí podaný riadny opravný prostriedok (sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu) nijako neodôvodnil, hoci mal na to dostatok času (pozri bod 9). Toto konštatovanie krajského súdu sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nijako nepopiera, v dôsledku čoho ho treba považovať za nesporné medzi účastníkmi konania.

26. Táto nesporná skutočnosť vo svojich dôsledkoch znamená, že sťažovateľ síce z formálneho hľadiska možnosť obrany svojich práv v rámci všeobecných súdov (spočívajúcu v podaní riadneho opravného prostriedku) využil, avšak z materiálneho hľadiska vzaté tak neurobil, keďže podanú sťažnosť nijako neodôvodnil a s argumentáciou smerujúcou proti záverom okresného súdu vyrukoval až v rámci ústavnej sťažnosti. Zakladá to neprípustnosť ústavnej sťažnosti vo vzťahu k námietkam sťažovateľa uvedeným v bodoch 10 až 15.

27. Treba napokon uviesť, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že odôvodnenie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu nepredložil z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v dôsledku čoho ani neprichádzala do úvahy prípadná možnosť postupu ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

28. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že neverejné zasadnutie krajského súdu trvalo iba 10 minút, z čoho má bez ďalšieho vyplývať arbitrárnosť a nedôvodnosť uznesenia krajského súdu (pozri bod 16), ústavný súd poznamenáva, že za situácie, keď sťažovateľ žiadne dôvody podanej sťažnosti nepredložil, nejaví sa čas trvania neverejného zasadnutia krajského súdu ako zjavne neprimeraný, v dôsledku čoho treba túto námietku považovať za zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu